

פנינים מתורת רבני האלף
רבי רב הבדן
קרק שליט"א
י"ד סבריה ת"ד

שופטים

גליון 22 | תשע"ט

משיכה גם מצד סיבות העוה"ז, שהוא בית דין יפה שמושך את האדם גם מבחינה גשמית.

דרגות ההוראה

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לבין דין לבין דין וכן
נגע לנגע דברי ריבת בשעריה וקמת ועלית אל המקום
אשר יבחר ה' אלקיך בו (יז, ח)

יש לפרש שנרמז כאן במקרא מדרגות בחשיבות ההוראה, ונאמרו באופן של מן הקל אל הכבד, "בין דם לבין דם" - היינו שפסק של בין דם לבין דם שהוא איסור והיתר אינו אלא גילוי מילתא, ואם סבור השואל כי לא צדק המורה בהוראתו, הלא יכול להקל לעצמו [כאשר יודע כי כן הוא] אם לא משום סברת שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, ולמעלה מזה ישנה דרגה של "בין דין לבין דין" - והיינו פסק של דיני ממונות, שאף שפסק דין של ממונות אינו כמו פסק של דיני קנסות שכל כולו הוא פסק המחדש חיוב, אך מכל מקום אין זה רק גילוי מילתא בעלמא, אלא מחוייבים הבעלי דינים לציית אל הפסק אף אם הם סוברים שלא כמו שפסק הדיין, ולמעלה מזה ישנה מדרגה של "בין נגע לנגע" - והיינו שכל עצמם של נגעים שאינם טמאים אלא אך רק מכח הפסק של הכהן.

חילוק בין ספר תורה ל'ציץ' לענין כניסה לביהכ"ס

והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו (יז, יט)

הנה אף שהמלך נצטווה שיהיה הספר תורה עימו בכל עת, מ"מ אמרו בגמרא (סנהדרין כא, ב) ש"אינו נכנס בה לא לבית המרחץ ולא לבית הכסא, שנאמר והיתה עמו וקרא בו - מקום הראוי לקראת בו".

ומבואר בזה, שאילולי המיעוט שלא יקרא בו בבית המרחץ ובית הכסא, אכן היה המלך מחוייב להכניסה עמו לבית הכסא. וצריך ביאור כיצד יתכן כזאת כלל, והלא הספר תורה הוא תשמישי קדושה, ומאי שנא מ'ציץ' שאמרו בגמרא (יומא) שאסור להכנס

שפה
לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

אכילת שיעור מועט

קודם שיאכיל לבהמתו

הנה הדין הוא שאמירת "גביל לתורא" והיינו להאכיל לבהמה קודם האכילה אין זה הפסק בין הברכה לאכילה (או"ח קסז, ו), וכן בין נטילת ידים להמוציא אין זה הפסק, מפני שהאדם חייב

המשך בעמוד הבא

צדק צדק תרדוף - להקטין הנסיון

צדק צדק תרדוף (טז, כ)

כתב רש"י, "הלך אחר בית דין יפה".

ונראה לפרש לפי פשוטו, על פי יסודם של בעלי המוסר, דהנה יעקב אבינו בהיותו בבית לבן נצטווה ע"י הקב"ה לשוב אל ארץ אבותיו, וקרא יעקב לרחל ולאח וסיפר להן את הציווי שנצטווה לשוב אל ארץ אבותיו, ומצינו במקרא שיעקב פרט לרחל ולאח את חומרת המצב השורר בבית לבן, עדי אשר אמרו לו רחל ולאח "ועתה כל אשר אמר אליך אלוקים עשה". וקשה, מה היה צורך לכל ההקדמות הללו, הלא מאחר שנצטווה יעקב מאת ה' לשוב אל ארץ אבותיו, א"כ יש לעשות מפני שהוא אמר ויהי, וכי אילולי הקדמות אלו לא היו עושים את מאמר השי"ת.

וביארנו בזה בעלי המוסר, כי מבואר בזה יסוד גדול בהנהגת האדם ודרכי הפעולה עם היצר, והוא, שבכל דבר אשר מצווה האדם מאת הבורא, הרי שצריך האדם למצוא ככל שניתן עד כמה הדבר טוב גם מבחינת העולם הזה, ובכך יקטין את הנסיון, ולכך רחל ולאח ודאי שהיו עושים את רצון הבורא ועצם אמירתו ליעקב לשוב אל ארץ אבותיו היא

הסיבה והטעם שצריך לשוב ללא כל תוספת טעמים

אחרים, אלא שרצו להקטין את הנסיון בעזיבת

ארצם ומולדתם, לזאת פתחו ואמרו על היותן נכריות ושאין להן חלק ונחלה וגו' שעל ידי זה יקל עליהם הנסיון הלזה, וזהו דרכם של הצדיקים תמיד להקטין הנסיון, בשביל להמלט מנסיון היצר הרע הממיתו לחשוב שמצד סיבות העולם הזה עדיף לעבור על רצון ה'.

ואשר לפי זה יש לפרש המקרא שלפנינו, שחיפוש ה"צדק" צריך להיות בשני אופנים, גם מצד האמת האמיתית שאכן יש לחפש את הצדק שהוא טוב מצד עצמו, אבל יש להוסיף לכך סיבה נוספת וזהו ה"צדק" השני, שגם ליצר הרע לא תהא התנגדות לכך, וזאת ע"י שמקום הצדק יהיה

(תהלים קיט, קכא) עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעושקי". וביאור הענין נראה, כי באמת על ידי זכות קריאת שמע זוכים ישראל שנוצר מצב שהם עדיפים על העכו"ם, אכן פעמים יש שאף שפלוני הוא עדיף על חברו, מ"מ חברו יזכה מפני היותו אומלל ונזקק יותר ממנו, ואכן זה היה מנהגם של שופטי שקר, שבאמת לא היו רוצים לשנות מן האמת ללא סיבה, אלא היו מזכים את העני מחמת עניו אעפ"י שאינו זכאי, וכמש"כ רש"י על הפסוק לא תשא פני דל. והנהוגים במדה זו, אף במלחמה יענישו מדה כנגד מדה, שאף שהם עדיפים על הגויים, מ"מ עדיין יכולים הם להפסיד מלזכות במלחמה מפני דלותם של הגויים.

אך הנהוג במשפט צדק, ואינו מתחשב בכל זה, אלא מוציא את הדין לאשורו, ומצדיק את הצדיק, ומזכה את זה שראוי לזכות בדין ועדיף על חברו בעצם המשפט בלא חשבונות צדדיים, הרי הוא ראוי לנצח את אויבו אם הוא עדיף עליו, אף שישנם חשבונות שהגוי הוא דל ואומלל וראוי לרחם עליו.

עמו לבית הכסא אעפ"י שהוא מלבוש, ובזמן שאין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם, וא"כ כיצד יתכן שלולי המיעוט יכנס עימו לבית הכסא.

ואפשר לבאר, שהסלקא דעתך היה שאופן הכניסה עם הספר תורה לבית הכסא, תהא כשיכניסנו תחת בגדיו וכה"ג אין איסור ליכנס לבית הכסא, משא"כ ב'ציץ' לא שייך להכנס באופן זה, שהרי הציץ דינו להיות מגולה.

הנצחון במלחמה מדה כנגד מדה עפ"י הנהגת הדין

וְאָמַר אֱלֹהִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קְרִבִּים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה
עַל אֹיְבֵיכֶם אֵל יְרֵךְ לְבַבְכֶם אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּחֲפוּזוּ וְאֵל
תַּעֲרִצוּ מִפְּנֵיהֶם (ב, ג)

כתב רש"י, "שמע ישראל - אפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם" - מבואר שע"י זכות קריאת שמע ינצלו במלחמה. ומאידך לעיל כתב רש"י מה טעם נסמכה פרשת עד זומם לפרשת המלחמה, ש"אם עשית משפט צדק אתה מובטח שאם תצא למלחמה אתה נוצח. וכן דוד הוא אומר

דרגות בנסיונות במלחמת היצר

אמר רבינו, כי מי שזכה לעמוד בניסיון כלשהוא אינו יכול לבטוח בעצמו ולומר שיעמוד בניסיון יותר גדול הימנו, מחמת שהתגבר על הנסיון הקטן יותר, אלא צריך לעמוד ולהתגבר להשכים במלחמה חדשה ביצר עד שרואה בעצמו שיוכל לעמוד גם בניסיון היותר גדול.

וראיה לדבר, להבדיל אלף אלפי הבדלות, מהא דכתיב אצל המצרים הירא את דבר ד' הכניס את בהמותיו לבית שלא ימותו ממכת ברד, וכשהתורה מעידה עליו שהוא היה "ירא את דבר ה'" הרי שהמצרי באמת היה ירא יותר מדבר ד' מאשר דבר פרעה, אמנם "הירא את דבר ד'" הזה, כמגיע ניסיון יותר גדול של "וירדוף אחרי בני ישראל" פרעה מלך מצרים מחפש סוסים אחרי שכולם מתו במכת "דבר" "ברד" וכן "בכורים במכת בכורות" (גם בכור בהמה), ובניסיון הזה אותו מצרי שהתורה מעידה עליו שהיה ירא את דבר ד', הוא כבר לא יכול לעמוד ורץ להביא את סוסיו שניצלו משלש מכות לפרעה בכדי שירדוף וירדוף אחרי בני ישראל.

מאוייבי תחכמי לדעת שמלחמת היצר אין בה "ביטוח" וגם מי שכבר זכה להתגבר על יצרו חייב להשכים ולהתגבר על יצרו ואז יזכה לסייעתא דשמיא וכמאמרם ז"ל על מלחמת היצר עם האדם - ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו - מרשימות הרה"ג רבי משה חיים שניידר שליט"א

דעת

החכמה זמוסד

שפה לנאמנים - המשך

להאכיל לבהמתו קודם שיאכל הוא עצמו.

ושאל רבינו, הלא בסיפא דקרא כתיב ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת, ואם כן היה מקום לומר שהאיסור מן התורה לאכול קודם שיאכיל לבהמתו, הוא רק באכילה כדי שביעה (כשיטת רוב הראשונים) ואכילה

הגליון השבוע

נודב להצלחת

הרה"ג ר' נפתלי הרצל בן חיה וזוגתו פייגא בת

רעכיל גולדא

לייקוואוד ניו ג'רזי

להצלחה בכל מעשי ידיהם ולראות נחת מכל יוצ"ח

מועטת אינה בכלל האיסור מן התורה, וא"כ היאך שרי לומר "גביל לתורא" הלא מקרי הפסק דיכול לברך ולאכול שיעור מועט ואז להאכיל לבהמתו.

ורצה רבינו לחלק ולומר שבהולך לאכול כדי שביעה הרי גם כשאוכל מעט בתחילתו מקרי אכילה כדי שביעה על שם סוף הסעודה - מרשימות הרה"ג רבי משה חיים שניידר שליט"א

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי

חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי

יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל

מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל

ביבאס זצ"ל

